

NOVA PRAVDA

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gradišče 7, levo. — Telefon št. 77. — Naročnina 3 din. na mesec. — Posamezna številka para. — po dogovoru. — Rokopisov ne vračamo. — Poština plačana v gotovini.

Pozdravljeni Sokoli!

Veličasten je Vaš praznik, bratje Sokoli, veličasten in svetel! Iz vseh krajev prostrane naše svobodne domovine hitite med nas, v našo belo Ljubljano. Te dni se zbirate v Ljubljani bratje iz ponosne in junaške Šumadije, bratje iz dalnje Macedonije in bratje iz vseh ostalih srbskih pokrajin. Z vami vred hite med nas ponosni hrvaški Sokoli kakor tudi bratje iz cele Slovenije. Tudi silni Sokoli iz bratske in mile nam Češke zemlje so se odzvali Vašemu vabilu. Še vril in domoljubni bratje iz dalnje Amerike prihite v Vašo sredino, da poveljajo Vaš svetli in sveti praznik. Goste trume čvrstih Sokolov bodo valovile po naših ulicah in ponosna Ljubljana jih sprejme kot svoje brate, kot svoje sinove.

Bratje Sokoli! Še nam je v živem spominu leto 1914, ko nam je mačeha Avstrija zabranila sokolski praznik, zabranila nam je II. slovenski vsesokolski zlet. A četudi so nas zatirali in preganjali, niso nam ubili silnega duha in vere, da bo tudi nam enkrat zasijalo solnce svobode in da bomo enkrat praznovali vse svetlejši praznik, kot bi bil oni leta 1914.

Ta dan je prišel. Prerojeni in osvobojeni sprejemamo v tretji prestolici svoje domovine, svobodne Jugoslavije v beli Ljubljani, Vas, bratje Sokoli, Vas, ki ste prihiteli iz najsevernejših in najjužnejših krajev naše domovine in ostalih bratskih nam dežel!

Bratje Sokoli! Ob prihodu v belo Ljubljano prisrčno pozdravljeni!

Sprejmite naše narodne pozdrave in bodite prepričani, da ga ni med nami pristaša, ki ne bi bil Sokol. Mi vsi smo Vaši in se z Vami vred radujemo našega skupnega praznika.

Naša bela Ljubljana Vas sprejme v svojo sredo in bo materinsko skrbela za Vas. Želimo, da bi se med nami počutili kakor doma in da bi odnesli neizbrisne spomine iz naše slovenske prestolice.

Bratje Sokoli, sestre Sokolice! Pozdravljeni in dobrodošli! Zdravo!

Vzgoja narodovih sil.

»Naša stvar ni za stranke, ampak za ves narod; ni podvržena izpremeni kakor politični in verski nazori, temveč je večno resnična in stoji v tem smislu vzvišena nad časovnimi preprič.«

Tyrš.

V sokolskih organizacijah so se pri nas že od nekaj koncentrirale najboljše narodne sile. Še več. Kdor samo površno pregleda nacionalni razvoj našega naroda od zadnjih petdeset let, bo spoznal, da je na ves napredni kulturni, socialni in politični razmah posredno ali neposredno uplivalo sokolstvo. To pa vsled vzgojnih načel, ki jih uči sokolska misel.

Namen sokolstva je telesno in duševno dvigniti ves narod.

Zdrav in močan organizem je predpogoj za življenski boj. Iz slabičev in degenerirancev obstoječi narod je zapisan smrti. Vsaka ideja je izvedljiva samo tedaj, če jo izvaja zdrav organizem. Okrepitev in telesna vzgoja je predvsem v današnji dobi neobhodno potrebna. Izkoriščevalni sistem kapitalističnega družabnega reda upropašča fizične sile človeštva. Velika opora za vzdržanje fizičnih naporov je smotrna telovadba.

Poleg telesno-vzgojnih učinkov pa vstvarja telovadba tudi duševne lastnosti, ki uplivajo na tvoritev značaja. S sistematično telovadbo se pridobi vstrajnost, odločnost in po-

gum; samozavest in prisotnost duha. Telovadba je združena z disciplino. Vzgoja discipline je neizmerne važnosti za celoto. Družba brez discipline je kaos brez enotne volje, ki se sam v sebi uničuje.

Sokolska ideja temelji na načelih bratstva. Zatajiti v sebi čut sebičnosti, podrediti osebni interes koristi splošnosti, je ideal, za katerim že od nekaj hrepeni človeška družba. Kadar bo segala ideja bratstva preko sokolskih organizacij v vse sloje naroda, takrat bo celota živela za poedince in poedinec za celoto.

Iz bratstva izhaja ljubezen do svojega bližnjega, ljubezen do naroda. Narodno čustvo, izhajajoče iz čistega bratstva, je najvišja moralna sila vsakega naroda. Tako pojmovano narodno čustvo ni noben nacionalni šovinizem, ampak samo odločna volja, varovati samobitnost svojega naroda proti vsakemu poskusu tujih sil, ki zanikujejo naša eksistenčna prava.

Narod vzgojen na teh temeljnih principih sokolske ideje bo močan in zmagovit v vseh panogah svojega udejstvovanja.

Eno je pa neobhodno potrebno. Sokolstvo se mora najodločneje ubraniti uplivov dnevne politike. Najboljše je, da aktivni politiki niso voditelji Sokola. Že na ta način je izpodbit vsak dvom, da ni Sokolstvo organizacija vsega naroda, ampak posameznih političnih skupin. Imejmo tudi v tem oziru za vzgled češkega Sokola, ki je izhodišče naše sokolske organizacije.

Vsebina:

Lloyd George prerokuje novo vojno. — Politika Nemčije. — Poslanec Deržič za državne uslužbence. — Razpad demokratske stranke. — Nov politični kurz. — Poslanec Brandner za zaščito koroških Slovencev. — Nova strokovna organizacija stavbinskega delavstva. — NSS v Beogradu.

Ljubljana, dne 10. avgusta 1922.

Nevarna igra se igra dalje. Draginja raste od dne do dne, valuta pada kljub ameriškemu posojilu in vladno časopisje poje hvalo našim velikim državnikom. Ako čita človek dan za dnem naše vladne časopise: »Jutro«, »Slov. Narod« in njih priveške doli do »Kmetijskega lista«, se mu morajo cediti sline od teh dobrot, ki so jih deležni jugoslovanski državljani. Nehote se zdi človeku, da ni res, da je postala moka zopet dražja, da je mesar zopet povišal cene; še le prvi korak v trgovino nas spravi zopet na zemljo. Res je, vse je postalo dražje, le plače so ostale tiste, ako se celo ne znižujejo, kakor se je pripetilo nižjim državnim uslužbencem. In vendar čitamo sleherni dan v »Jutru« in v »Slov. Narodu«, kako lepo je pri nas, kake izborne državnike imamo, oj srečni državljani!

Vse lepo pisanje ne pomaga nič. Z njim se ne nasiti niti en želodec, ne sešije niti ena obleka. Državljan niso niti za piko srečnejši in bolj siti, če čitajo slavospeve v vladnih listih. S slavospevi se ne gradi zadovoljstvo, se ne polagajo temelji držav. Pojdite med ljudstvo, samo vam bo povedalo, kako misli. Povedalo vam bo, kaka je naša vlada, kaki so naši državniki. Ljudstvo čuti delo naših državnikov vsak dan huje. V življenjskem boju, ki je krut in brezobziren, igrajo vlogo le uspehi. Uspehe čutimo, slavospevov niti ne čitamo več.

Pašič je večji državnik, kakor je bil Bismark, je pred kratkim povedal neki slovenski vladni list. Pisec te neumnosti čaka še danes na »orden«. Na katerega svetnika je stavil, ne vemo. Pašič je večji državnik, kakor Bismark! I, seveda! Bismark je ustvaril veliko in močno Nemčijo, Pašič je uničil bogato Jugoslavijo! Vsekakor je Pašič večji državnik, kakor Bismark, kajti kaj takega Bismark gotovo ne bi bil zmogel.

Draginja raste, tudi slavospevi se množe. Draginjo čutijo razen onih, ki pišejo slavospeve, vsi. Slavospevov ne čita razen pisca in stavca nihče. To je nevarna igra, ki se je igrala v zgodovini že večkrat. Pri nas jo hočejo na vsak način poskusiti, zato skrbe naši »veliki« državniki in naše vladno časopisje.

Naša poslanca za odpravo zakona o zaščiti države.

Delegati Narodno - socialistične stranke so na letošnjem strankinem zboru soglasno sklenili, da nastopita oba strankina poslanca v parlamentu za odpravo zakona o zaščiti države. Vzrok za ta sklep je, da so vladajoči krogi izrabljali omenjeni zakon samo za preganjanje delavstva in to zelo, zelo pogosto popolnoma po nedolžnem. Sedaj sta naša poslanca vložila formelen predlog za ukinitve tega reakcionarnega zakona.

Predlog se glasi:

Gospod predsednik!

O priliki težke situacije naše države v poletju leta 1921 se je odločila vlada, da potom rednega spre-

jetja zakona o zaščiti države v narodni skupščini naredi konec brezpravnemu stanju, ki je bilo posledica takozvane »Obznane«. Narodno-socialistična stranka, ki stoji po svojem programu in delovanju strogo na državnem stališču in ki je za enotno državo vseh Jugoslovancev, je odločno nastopila za interese komaj ujedinjene domovine in stajna poslanka v narodni skupščini glasovala za že imenovani zakon. Vlada je takrat obljubila, da je ta zakon samo začasen in da se bo uporabljal samo proti onim, ki bi hoteli nasilno razbiti našo državo.

Pričakovali smo upravičeno, da bo vlada te svoje obljube držala in v tem smislu tudi uporabljala ta zakon. Po enotni izkušnji pa mora vsak resen in objektivni človek priti do zaključka, da vlada ta zakon izrablja izključno proti delavskemu stanu in to na prav nečlov. način. Nebroj je slučajev, da se delavce s strani delodajalcev ali kakih drugih oseb brez najmanjšega dokaza označi za državni nevarne, kar je zadosten dokaz za državne oblasti, da postopajo napram njim v smislu imenovanega zakona. Deportacije povsem nedolžnih delavcev v njih rodno občino so v vseh pokrajinah naše domovine na dnevnem redu. Protesti pri drž. oblastih ne zaležejo ničesar, tako, da se na ta način ugonablja moralno, gmotno delavski stan in ustvarja upravičena a nepotrebna nevolja proti državnim oblastim.

Povsem utemeljena je torej trditev, da vlada ta zakon izrablja v namene, da stvari v narodu privilegirano kasto ljudi, ki si z izkoriščanjem celokupnega jugoslovanskega delavnega ljudstva pod zaščito tega zakona ustvarja gospodarsko - kapitalistično premoč v neizmerno škodo celokupnega naroda in države. To je tudi v prvi vrsti vzrok, da se naša notranja konsolidacija ne vrši v potrebnem in željenem pravcu.

Po ustavi so vsi državljani enakopravni in se morajo napram njim enakomerno uporabljati obstoječi redni zakoni, ki po našem prepričanju zadostujejo za notranjo obrambo obstoja naše države, a ukiniti vsi izjemni zakoni.

Radi navedenega stavljava sledeči predlog: »Zakon o zaščiti javne bezbednosti i poredka u državi«, sprejet od narodne skupščine, dne 1. avgusta 1921 in obelodanjen v Službenih Novinah šte. 170 a od 3. avgusta 1921 naj se ukine.

Sprejmite, gospod predsednik, zagotovilo najinega posebnega spoštovanja.

Beograd, dne 31. julija 1922.

Ivan Deržič, Anton Brandner, narodna poslanca.

Naš parlament na počitnicah.

Zadnje seje naše narodne skupščine so bile jako klaverne, ker je manjkal dvakrat zaporedoma kvorum, to je prisotnost 140 poslancev. Brez kvoruma se po poslovniku narodne skupščine ne more ničesar sklepati. Zato je bil predsednik nar. skupščine dr. Ribar primoran odložiti seje parlamenta na jesen, ne da bi se v parlamentu rešilo nekatera

sila važna vprašanja, med katerimi omenjamo uradniško pragmatiko.

Poslanci so torej pobegnili in s tem primorali predsednika, da seje odloži. Udeležili so se pač parlamentarne večerje — takrat je še bil kvorum — toda po parlamentarni večerji je bil parlament naenkrat prazen in predsednik ni mogel več držati poslancev na uzdi. Pri tem so se posebno odlikovali poslanci vladnih strank, katerih dolžnost bi bila v prvi vrsti, da skrbijo za kvorum v parlamentu. Vprašati se moramo nenehote, ali so pobegnili na dopust vsled napora, vsled preobilnega dela v parlamentu?

Ker smo objektivni, radi priznavamo, da je v poslednjem času narodna skupščina mnogo delala, tako da poslanci niso utegnili niti preštudirati vseh predloženih načrtov in osobito ne proračuna, katerega se je na brzo ruko rešilo. Toda vse to delo našega parlamenta je bilo le kvantitativno, a ne kvalitativno! In če je kdo delal, je bila to opozicija, katera je imela z ozirom na svojo maloštevilnost, jako težko stališče. Ona se je borila energično proti predloženim slabim vladnim zakonskim načrtom, dočim so poslanci vladnih strank bili v parlamentu samo zato, da glasujejo. Torej se niso mogli preveč utruditi in bi bili prav lahko počakali, da se reši še pred počitnicami uradniška pragmatika.

Oni so s svojim nastopom jasno pokazali, da nimajo ne srca ne smisla za javne nameščence, da si je to vprašanje eno najvažnejših naših vprašanj, brez katerega si ne moremo misliti konsolidacije naše države. Tisti, ki so vedno naglašali, da so edini zastopniki javnih nameščencev, to so naši demokrati, so se s svojim begom pred zaključkom parlamenta pokazali v pravi luči. Javni nameščenci pa sedaj lahko čakajo na jesen in vprašanje je, če se bo v jeseni gladko rešila službena pragmatika, ker imajo javni nameščenci v sedanjih vladnih strankah največje svoje protivnike.

Lahko bi omenili še razna druga važna vprašanja, n. pr. zunanje politična, ki so bila na dnevnem redu, tako n. pr. zelo važna interpelacija posl. tov. Brandnerja o zaščiti naših manjšin, a se niso mogla rešiti z ozirom na to, ker ni bilo kvoruma. Zato so tudi ta vprašanja bila preložena na jesen.

To je vsekakor žalostna slika. — Vladni poslanci so pobegnili iz Beograda in se nahajajo sedaj na počitnicah, da se odmorijo od trudapolnega svojega dela, ki so ga izvrševali s tem, da so kimali v parlamentu, izven parlamenta pa plodonosno intervenirali. Ni mnogo upanja, da bi bilo v jeseni boljše, zato narod zahteva razpis novih volitev, v kar je tembolj upravičen, ker je sedanji par-

lament po krivdi vladnih strank nepopolen, da ne rečemo protustaven. Naše mnenje je, da bi bilo najbolje, da se takoj sestavi neutralna vlada z nalogo, da nemudoma reši najbolj pereča vprašanja in izvede volitve. Ta želja bi morala navdajati vse na počitnicah se nahajajoče poslance, ki jim je pri srcu napredek in blagor naše domovine.

Naročajte „Novo Pravdo“!

V pojasnilo.

V vladnih trobilih, kakor n. pr. v »Jutru« čitamo dan za dnem, kako imenitno, da jadramo normalnim razmeram nasproti. Vsako skrupulacijo v obliki kake naredbe, vsak zakon in naj je še tako reakcionaren, vsak ferman, pa še tako absolutistične vsebine, vse to jim služi kot povod za to trditev. Te dni je zopet izšel neke vrste ferman, ki vsebuje res višek Salamonove modrosti. Bavi se namreč z ureditvijo drag. doklad za železniško delavstvo. Po dolgem kolebanju, je vlada vendar izdala to naredbo; toda glej ga spaka! Za malenkostne dodatke višjim delavskim kategorijam — nižje kategorije sploh ne pridejo v tej naredbi v poštev — ne najde vlada kritja v državnem proračunu. Za vse mogoče potrebne in nepotrebne mameluke pri vladnih koritih se najde dovolj kritja v rednem državnem proračunu, za tistih borih par dinarjev pa, ki naj bi jih dobilo železniško delavstvo, je bilo treba — čujte in strmite — iskati kritje v 50 in več odstotnem povišanju železniških tarifov. Večina železniškega delavstva — nižje kategorije sploh — je po tej naredbi in vsled povišanja tarif naravnost občutno oškodovana, kaj še le, da bi kaj pridobila; kajti logična posledica povišanja žel. tarif je splošno podraženje vseh življenjskih potrebščin. Razven te klofute, bo žel. delavstvo — po krivdi žel. uprave — splošno zasovraženo, češ, ono in nihče drugi ni kriv, da že itak neznosna draginja še bolj narašča.

Pa zopet bo pelo »Jutro« slavospev naši sl. vladi, in slavilo njeno modrost; in zopet bo govora o uspešnem jadrnanju v normalno stanje. Da se vrnem k stvari: Gori citirana naredba zopet jasno in določno kaže popolno koruptnost naše centralne uprave. Kako naj sicer imenujemo tako početje naših vladnih krogov?! In naši parlament. zastopniki v narodni skupščini, kje so bili tedaj, ko se je kovala ta nesrečna naredba? Ali se bodo še upali med delavstvo pri prihodnjih volitvah? — Pa to še ni vse. Ob enem s to naredbo je izšla še neka okrožnica, po kateri naj se oboelim delavcem čez 7 dni ukine 50 odstotkov t. j. polovica skupnih njegovih dohodkov. Če ni to

višek nesramnosti, potem človek res ne ve, kaj naj pomeni. In to je v očeh vladnih trabantov zopet korak bližje normalnemu stanju. E da, gospoda, to so res važni koraki, toda ne k zaželjenemu redu, pač pa k anarhiji.

Politične vesti.

Razpad demokratske stranke je le še vprašanje časa. Naj demokratski listi še tako taje, da to ni res, vendar je gola resnica, da je demokratska stranka v razsulu. Zanimivo je, da bodo sledili slovenski demokratski poslanci dr. Žerjav, dr. Kukovec in prof. Reisner Pribičeviču, ki bo stopil v radikalni klub. V Sloveniji bo potemtakem demokratska stranka popolnoma nehala. Smolo ima pri tem »naš stari oče« Slovenški Narod«. Zadnje čase je že postal nekako poluradno glasilo radikalne stranke in je bil na najboljšem potu preiti v »državotvorno« radikalno stranko. Ker pa imajo »Jutrovc« še boljše nosove in so bolj gibčni, se utegne zgoditi, da bodo »Slovenski Narod« tudi takrat prehiteli in imeli bomo v Ljubljani naenkrat dva radikalna lista. Saj bi bilo vse prav lepo, samo čisto »majhna zapreka« bo za oba usodepolna. Namreč volilcev ne bo, ne radikalnih in ne demokratskih.

O priliki meznega gibanja trboveljskih rudarjev je moralo slediti »Jutro« ukazu svojih krušnih očetov in zagovarjati bankirje. Ljudje so se tej pisavi »Jutra« čudili. O, kako prosti so še naši ljudje. Namesto, da bi se čudili pisavi »Jutra« tedaj, kadar obrekuje in vodi ljudi za nos, so se čudili sedaj, ko je pisalo enkrat resnico in pokazalo pravo barvo. Zapomnite si, ljudje božji: Pravo lice je pokazalo »Jutro«, ko je pisalo o meznem gibanju trboveljskih rudarjev; kadar pa piše drugače, dela to namenoma, da s tem lovi kaline in meče ljudstvu pesek v oči.

Silno težka stvar. Kakor znano, je bila na Vidovdan lanskega leta sprejeta v skupščini naša ustava. Kako je bila sprejeta, to je našim čitateljem znano. Kupovali so glasove na desno in levo in pri tistih, ki so pomagali glasovati za ustavo, kakor n. pr. pri mohamedancih, se je dvignila valuta in bili so državotvorni. Preteklo je komaj eno leto in vse je o tej »naravnosti izborni ustavi« razočarano. Najbolj še tisti, ki so bili najbolj državotvorni. Sedaj hodijo okoli ustave, kakor mačka okoli kaše. Ona ima namreč napako, da se ne da izvesti, ker je tako »kunžno« sestavljena. Odlajajo in odlajajo od mesca do mesca, da bi jo izvedli, »tuhtajo« in premišljujejo pa jim nikakor ne gre skupaj. Da, ako bi pomagalo tudi tukaj podkupovanje, bi bilo lažje, zlasti sedaj, ko so dobili ameriško posojilo. Toda tukaj podku-

povanje nič ne pomaga. Ustavo je treba izvesti. Najpoprej je treba razdeliti državo na okraje, ali kakor pravijo demokrati na oblasti. To bi še šlo. Je treba napraviti samo meje in malo premetati ljudi. Toda oblastvu je treba dati župane, to so veliki gospodje, ki bodo vladali oblasti. Tudi to bi še šlo. Sedaj pa že stojimo, ker pride na vrsto glavno vprašanje, kdo bo župan? V kaki drugi državi bi šlo to lahko. Izbrali bi enostavno najsposobnejše ljudi in jih imenovali. Pri nas pa stvar ni tako enostavna. Hvala bogu, te skrbi nimamo, da bi izbirali najboljše ljudi. Imamo pa drugo, večjo skrb. Ali naj bo župan radikal ali demokrat? Vrhu pa zahtevajo radikali, da morajo biti vsi županji radikali, demokrati zopet, da morajo biti vsi demokrati. E, to je težko vprašanje! Najboljši radikali in demokrati si belijo glave. Pa stvar »ima vremena«. Rešila se bo takole: Najprej pride vladna kriza, potem pridejo novi ministri, da dobe stari ministri penzijo, potem zopet vladna kriza in dviganje valute. In potem bodo volilci obračunali in to temeljito z vso to čedno gospodo. Volilci bodo poslali demokrate in radikale enkrat za vselej k vragu. Novi poslanci bodo vrgli to »izvrstno ustavo« med staro šaro in napravili novo, ki bo, upajmo, tako pametna, da bo država res močna in narod srečen. Dotlej pa bo poteklo še precej vode v morje.

Finančni minister, demokrat Kumanudi, se je zopet spraval na dviganje valute. Kje in pri kom jo misli dvigniti, še ni znano.

Poslanec Deržič za uslužbenca. Pretekli teden se je zavzel poslanec Deržič za one državne nameščence, ki ne dobivajo draginskih doklad, ker plačujejo 5 dinarjev neposrednega davka. Kljub temu, da je podpisal predlog celo železniški minister, ni hotel finančni minister ničesar slišati, da bi popravil to krivico. Finančnemu ministru bi bilo treba enkrat dati plačo, kakor jo dobi državni nameščenc, potem bi že videl, ali je mogoče živeti s tako plačo, ali ne. Najbrže bi že tretji dan ne imel ficka. Za podkupovanje pa ima finančni minister vedno dovolj denarja.

Načrt zakona o javnih zborovanih in društvih je predložil vladi minister pravde. Po tem zakonu bo imela, kakor se to »v demokratski državi«, v kateri vlada »demokratska stranka« spodobi, na zborovanih glavno besedo policija, po zborovanih pa sodnija. E, pak šta čete, ovo je najmodernije. Kod nas balkanaca, bilo je uvijek ovako.

Nov političen kurz. Zadnjič smo poročali, da je bil Pašič na Bledu pri kralju. Vsi listi so pisali, da bo tam ostal najmanj štirinajst dni. »Slovenski Narod« je že opeval vilo, v kateri si bo Pašič odpočil od truda-

Mali darovi.

»To bo zopet enkrat vroč dan,« pravi gospod Klobasa svoji zvesti gospodinji. »Osnažite mojo praznično suktnjo, pa tudi cilinder pripravite. Napraviti moram tri obiske. Moj nečak Fran se je zaročil; no ja, mladi ljudje nimajo drugega dela. Tovariš Senica praznuje že zopet jubilej. Da se mu kaj takega le dopade, kaj ne! In nazadnje je danes šestdeseti rojstni dan moje stare prijateljice, gospe tajne svetnice Tučke. Šestdesetega rojstnega dneva se ne sramuje več, niti najlepša gospa. Kaj hočemo, stari postajamo.«

Gospodinja je ravno pripravljala staremu gospodu zajutrek. »Vse bom napravila, prav vse. Praznična obleka visi še popolnoma snažna v omari in cilinder bom spravila v red, bo kakor nov. Na nekaj pa ste pozabili, gospod Klobasa. Rož dosedaj nisem videla, ste jih li pozabili kupiti?« »Rože? Čemu mi bodo rože?« »Rože morate na vsak način nesti seboj.« — »A kaj še,« je zagodrnjal stari gospod, »cvetlice stanejo danes denar, celo premoženje. Sicer pa bodo dobili cvetlice od drugih več kakor preveč. Zakaj bi se trudil ravnajaz.« »Jaz bi cvetlice gotovo ne-

sla seboj,« zatrjuje gospodinja in izgine iz sobe.

Stari gospod premišlja. Pravzaprav ima gospodinja prav. Nevesti bi bilo treba podariti na vsak način cvetlic. Ljubezen in cvetlice gredo skupaj. Kaj bo pa delal tovariš Senica s cvetlicami? Stara gospa pa bi jih mogoče vendar le rada imela. Pravzaprav je imela gospodinja vendar le prav. Premišljuje sem in tja. Naenkrat mu pade v glavo dobra misel. Vstane, gre k mali mizici, na kateri je stala srebrna skodelica z vizitkami. Brž iztrese vizitke v koš za papir, zavije srebrno skodelico v svilnati papir. »To je veliko boljše, kakor cvetlice,« pravi na tihem ves vesel.

Opoldne se poda na romanje. Bil je praznično navdahnjen in popolnoma miren. Stopi na električno železnico, ki ga popelje po obljudenih ulicah naravnost pred stanovanje nevestinih staršev. V sobi najde vse polno voščilcev. Pred mizico, kamor so polagali darove, sta stala zaročenca. Stari gospod ni prišel tako hitro na vrsto. — Lepo je vstopil v red in čakal, da so opravili oni, ki so prišli prej. Ko pride vrsta nanj, lepo čestita in srčno strese zaročencema roke, potem pa položi s

težkim srcem na mizico srebrno skodelico. Ženin in nevesta sta se mu prav prisrčno zahvalila za prekrasne cvetlice.

Moža je to ujezilo. Zaročenca nista niti opazila, da jima je podaril srebrno skodelico. Preneumno! Toda zaročenci so že taki. Seveda miza je bila s cvetlicami preobložena, njegovo darilo pa je samovalo pod velikim oleandrom. Hitro iztegne roko, vzame darilce ter ga vtakne v žep. Počasi odide proti vratom in izgine. Na ulici ga izvleče zopet iz žepa, lepo poboža in zavije v nov papir. Veselo koraka po glavnem trgu, po drevoredu in predno je poteklo četrt ure, je že v stanovanju svojega tovariša-jubilanta.

Tukaj ista slika kot prej pri zaročencih. Sobe so bile polne posetnikov, povsod cvetlice, zraven pa mizica polna srebrnih darov. Stari gospod čestita slavljencu in mu podari srebrno skodelico. »Položite jo, prosim, k drugim,« pravi slavljenc. V tem trenutku se pa mora umakniti novemu navalu voščilcev, ki ga je potisnil v sosednjo sobo, kjer je točila gospodična gostom rdeče vino. Ker je stari gospod le predobro poznal kakovost jubilarjevega vina, se je izmuznil takoj iz sobe in odšel na

ulico. Srebrno skodelico je imel še vedno v rokah. »To pa ni slabo,« si misli, »zavijmo lepo to stvarico kar še enkrat.« Zopet potegne iz žepa svileni papir in skodelico prav skrbno zavije. Sedaj se napoti k stari prijateljici, ki je praznovala šestdeseti rojstni dan.

Gospa tajna svetnica Tučka je stanovala v oddaljeni ulici. Takoj ga spremijo v salon. Tam sedi stara gospa, tajna svetnica Tučka, okrog nje še štiri stare dame, ki so ji prišle tudi čestitat. »Ali dovolite,« reče stari gospod potem, ko je čestital v izbranih besedah prijateljici k šestdesetletnici, »je samo malenkost, znamenje mojega visokega spoštovanja do vas, draga prijateljica...« In podari ji srebrno skodelico. »Dragi prijatelj, ne morem se dovolj zahvaliti za to pozornost. Kako lepa je ta skodelica,« vzklikne gospa tajna svetnica. »Povsem taka je, kot so moje. Takoj jo postavim k svojim na mizico. Tisočkratna hvala, dragi prijatelj.« Stari gospod jo spremi v jedilno sobo. Tu stoji na mali mizici cel kup malih srebrnih posodic. Za njima pridejo, kakor da bi se zme-nile, one štiri dame, da se poslove. Gospa tajna svetnica jih spremi do hišnih vrat, stari gospod pa ostane

polnega dela. Toda stvar se je zasukala drugače. Pašić je čez noč zapustil Bled. Kralj je bil, kakor trdijo časopisi, z njim in njegovo politiko silno nezadovoljen. Povedal je Pašiću, kar mu gre. Med drugim mu je rekel, da to njega in njegovo vladno prav nič ne briga, koga on pomilosti. On pomilosti po svoji vesti, kogor on hoče. In za državne svetnike si zbere tudi one, ki jim zaupa, pa naj pri tem pripadajo tej ali oni stranki. Dalje je ukazal kralj, da se napravi že enkrat red s tem, da se temeljito reši hrvatsko vprašanje. To je bil hud poper, tako hud, da je postalo Pašiću slabo in da mu blejski zrak kar naenkrat ni več prijatelj. Pustil je takoj »zapreči« in se je vrnil v Beograd, kjer ni v tem letnem času tako hude sape, kakor na Bledu.

Strašna obdolžitev dr. Žerjava. Listi poročajo, da je dr. Žerjav nahujkal laško vladno proti Jadranski banki. Ako je to res, je to pač nekaj strašnega. Dobro bi bilo, da bi dr. Žerjav pojasnil zadevo.

Kraljevič Jurij. Zadnji čas se mnogo piše o kraljevem bratu kraljeviču Jurju. Kakor za vse druge važne stvari v državi, tudi za kraljeviča Jurja vlada ni skrbela. Jurij pa je hotel napraviti tej vladni malomarnosti konec in je v to svrhu precej ostro nastopil. Ko je bil še v Franciji, je pisal več ostrih pism v Beograd. Ker pisma niso nič zalegla, je prišel pretekli teden sam tje in energično zahteval, da se napravi v njegovi zadevi red. Ostati hoče v Beogradu in zahteva stanovanje in ravnanje, kakor se to snodobi kraljevemu sinu. Cela zadeva je napravila v državi in inozemstvu jako mučen utis. Naše vlade pač ni nič sram.

Kako skrbe demokrati za državne nastavlence. Krogom, katerim je bilo ležeče na napredku naroda in procvitu države, je bilo že pred dolgim časom jasno, da so ravno demokratska stranka oziroma njeni voditelji največja ovira pri vsem, kar bi bilo državi in narodu v prid. Voditelji naše demokratske stranke so namreč takoj po preobratu preočitno pokazali, da jim je le za dobrobit lastnih oseb in da je narod le za to v državi, da služi tem gospodom.

V zadnjih letih se je pripetilo neštevilno slučajev, ki jasno pričajo, da to niso samo domnevanja ali sumničanja. Demokrati tvorijo danes vladno, to se pravi, vse se zgodi, kar oni hočejo, in vse, česar nočejo, se ne zgodi. Naši državni nameščenci so plačani tako slabo, da enostavno ne morejo živeti. Razun tega pa se jim jemljejo polagoma tudi vse pravice, ki jim jih je dala bivša Avstrija. Najboljši ljudje beže iz državne službe. Pod temi razmerami pa ne trpijo samo državni nameščenci temveč v prvi vrsti naša država in v zvezi z

njo celokupno gospodarsko življenje. Bilo bi torej v največjem državnem interesu, da se uredi življenjski pogoji državnih nameščencev, kajti od rešitve tega vprašanja so odvisna vsa druga vprašanja, in nazadnje tudi vprašanje naše valute. Kajti nobeno posojilo ne bo rešilo ne valute, ne države. Najboljši dokaz temu je, da še dalje pada naša valuta kljub ameriškemu posojilu. Dokler ne bo reda v državi, se naša valuta ne bo dvignila. In prvi korak k državnemu redu je, da se enkrat za vselej povoljno reši vprašanje državnih nameščencev. Ker pa je to vprašanje le državno in narodno vprašanje in gospodrom demokratom, ki so na vladi, ne prinese nobenega osebnega dobička, se s tem ne marajo baviti. Zanje sta država in narod deveta briga. Žalostno, toda resnično. Skupščina bi morala rešiti to zadevo še predno so odšli poslanci na dopust. Ni je rešila. Gospodje demokrati tega niso hoteli. Rekli so, da imajo drž. nameščenci dovolj časa čakati do jeseni. Gospodje so pač morali na počitnice. Zakaj pa so glasovali za ameriško posojilo, zakaj so se delale pri tem posojilu kravje kupčije, da potem ne bi mogli iti gospodje z »zaradenim« denarjem v draga letovišča? Za uboge uslužbenca ni časa, ti lahko čakajo, ampak gospodje demokrati in radikali z nabranim denarjem nikakor ne morejo čakati, oni morajo v kopalnišča, letovišča itd. Kaj pa si domišljuje uboga uradniška para? Ali misli, da bodo gospodje demokrati in radikali radi nje sedeli cele dni v vročem Beogradu. Ako nisi zadovoljen, pa pojdi! Radikali in demokrati imajo mnogo ljudi, ki so dobri strankarji, tem bodo dajali drž. službe kot postranski zaslužek. Samo da nekaj nese. Najlepše pa je to, da pišejo sedaj demokratski listi predvsem »Jutro«, da je treba drž. nameščencem pomagati. To je hinavščina, ki ji ni para. Tam, kjer bi demokrati z lahkoto rešili uradniško vprašanje, to je v vladi, tam ga nočejo rešiti, tam rešitev namenoma zavlačujejo. Po listih pa pišejo, da jim je uradniško vprašanje pri srcu. Kako naj označimo tako hinavščino? Tako ravnanje je višek korupcije in možno le tam, kjer je zamrla vsaka iskra poštenosti. Drž. nameščencem si bo to brezprimerno hinavščino dobro zapomnil.

Tudi znak demokracije. V Sarajevu imajo državno cestno železnico (srečni ljudje, ti Sarajevčani. Op. ured.). Da pokaže naša vlada, kako je demokratska, je upeljala I. in II. razred. Kaj takega ni na celem svetu, le v demokratski (?) državi, kjer vladajo demokrati je to mogoče. Pošten jugoslovanski demokrat se vendar ne more voziti z navadnimi ljudmi, recimo s kakim državnim na-

stavi hitro svojo skodelico na njeno staro mesto. Nato pobere vizitke iz koša in jih zopet lepo položi na skodelico. »Nekaj me pa posebno veselja«, šepče stari gospod v samogovoru. »Trem sem podaril to skodelico, pa niti eden ni opazil, da ni — srebrna.«

Kje se nahaja brada ranjkega cesarja Franca Jožefa?

Znamenje moči bivše avstro-ogrške monarhije je bila ... brada cesarja Franca Jožefa. Ona ni bila detail, temveč glavno delo vsake cesarjeve slike. V deželah, v katerih Franca Jožefa niso poznali, so poznali cesarjevo brado. Siva, na dve strani razdeljena brada je bila dobrotna in častitljiva, in pa — vsemogočna. Dali so ji vse prilastke Franca Jožefa.

Sedaj se nahaja cesarjeva brada v posesti zasebnika dr. Leona Lederer-ja, posebnega dunajskega dopisnika »Berliner Tagblatta«. Kot dobremu časnikarju mu je prišla misel, poiskati mrtvaško masko Franca Jožefa. Ni pa šel k dvornemu maršalu, temveč k rokodelcu v delavnico, kjer izdelujejo mrtvaške maske.

meščencem v istem oddelku. Sarajevčane je ta demokratska upeljava tako navdušila, da bojkotirajo cestno električno železnico.

Svetovni pregled.

PRIPRAVLJA SE NOVA VOJNA.

Angleški ministrski predsednik Lloyd George je danes gotovo eden najplivnejših oseb na svetu. Kadar govori Lloyd George, se zanima za njegov govor ves svet. Pretekli teden je imel Lloyd George znamenit govor. Prerokoval je nič več in nič manj kakor novo — vojno. »Čutim, da bo prej ali slej izbruhnila nova vojna, in ta vojna mora priti,« je rekel Lloyd George. »Narodi, ki jih, nočem reči prej ni bilo, pač pa so to narodi, ki so bili pogreznjeni in pokopani, stavijo nove zahteve. Svet je poln narodnega sovraštva ali pravega ali umetnega. Toda to še ni vse. Opazujte kaj se godi po svetu. Grade se še veliko strašnejši stroji, kakor jih je poznala pretekla svetovna vojna. Ti stroji ne bodo služili miru. Zgradili jih bodo, da se bode z njimi napadalo mirne ljudi in neoborožene prebivalce. S temi stroji bodo morili otroke in žene. Nova vojna bo naperjena proti kmetom in civilizaciji.«

Strašne so besede, ki jih je izrekel Lloyd George. Čisto gotovo je, da Lloyd George ni govoril tja v en dan. On mora vedeti, kaj se pripravljajo. Hudi časi še čakajo to ubogo in zaslepljeno človeštvo.

Italija. Po skoraj 14dnevnih pogajanjih je bila sestavljena nova laška vlada. Sestavljajo jo zopet prejšnji ministrski predsednik. Ta vladna kriza je pokazala, da mora biti Italija silno bolna. Nobeden od znamenitih laških politikov si ni upal prevzeti vlade. To se pravi, da so razmere v Italiji danes že take, da si pametni ljudje ne upajo več napraviti redu. Pravi gospodarji Italije so danes fašisti. Oni bodo Italijo tudi uničili. Poboji se vrše dalje, delavstvo štrajka, ljudstvo je nezadovoljno do skrajnosti. Kar je hotela Italija nakopati nam, to bo doživela v kratkem sama.

Nemčija. Med Nemčijo in Bavarsko je nastal spor. Listi pišejo o njem jako veliko in razmotirajo o njegovih posledicah. Ko je bil nemški zunanji minister Rathenau umorjen, je postalo nemški vladi rovarenje monarhistov vendar enkrat preneumno in berlinski parlament je sklenil zakon o zaščiti nemške republike. Cela Nemčija je bila s tem zakonom zadovoljna, le Bavarska se je takoj protivila. Na Bavarskem so namreč monarhisti najbolj močni, to je en vzrok bavarskega upora. Drugi vzrok je ta, da je Bavarska jako občutljiva proti vsemu, kar pride iz Berlina. Če pa pride iz Berlina celo pravi prav-

cati ukaz, tedaj je čisto gotovo, da Bavarci protestirajo. Ti boji med Bavarsko in ostalo Nemčijo oziroma Prusijo niso novi. Stari so, kakor je stara nemška država. Ne smemo jih pa smatrati resnim. Prej ali slej se zopet pobotajo. Eni kakor drugi so najprej Nemci, enim kakor drugim je nemška ujedinjena država tako pri srcu, da niti ni misliti, da bi moglo priti do takega spora, da bi se ločili. To je izključeno. Kdor drugače misli, ta Nemcev ne pozna. Vendar pa se moramo baviti s tem zadnjim sporom, ne ker je to nesporazum med Bavarsko in Nemčijo, namreč radi tega, ker smo uverjeni, da je to le dobro premišljena nemška pretveza, ki naj zakrije pravo nemško gibanje.

Avstrija je v razsulu in le vprašanje časa je, kedaj se bo delila avstrijska dedščina. Glavno vprašanje seveda je, kam bo pripadla. Ententa je proti temu, da bi se združila z Nemčijo. Znano pa so stare francoske želje, odtrgati Bavarsko od ostale Nemčije in jo napraviti samostojno. Bavarci do sedaj o tem niso hoteli nič slišati. Sedaj pa je postalo avstrijsko vprašanje pereče in s tem je stopilo v ospredje tudi splošno nemško vprašanje. Mogoče hočejo Nemci ententi navidezno ugoditi. Bavarska naj se loči od Nemčije in postane samostojna, kot nagrado zato dobi od entente Avstrijo. Zanimivo je namreč zasledovati gibanje avstrijskih Nemcev o priliki omenjenega spora. Tirolski Nemci so pretekli teden kar sklenili združiti se z Bavarsko v slučaju, da se odtrga od Nemčije, kajti potem se ententa ne bo več protivila združitvi. Tirolci so prehitro pokazali karte. Znano je, da je Avstrija, posebno pa Koroška preplavljena z bavarskimi agitatorji. V Beljaku je celo bavarski general in vse polno bavarskih častnikov. Zakaj, ne bo težko uganiti. Nemci igrajo sedaj veliko politiko. Če se jim bo posrečila, je druga stvar. Bavarska naj zaenkrat dobi Avstrijo. Ko bo Avstrija združena z Bavarsko, je do zopetne združitve ločene Bavarske z Nemčijo lahek korak.

Nemčija je danes menda edina industrijalna država, ki dela s polno paro. Zadnje čase se dogaja celo, da primanjkuje kvalificiranega delavstva. Brezposelnost je skoraj popolnoma izginila.

Francija. Francoska industrija se ne more razviti do predvojne viška. Zlasti težka industrija zaostaja in proizvaja komaj 40% od tega kot v predvojnem času. Da dvignejo industrijo, hočejo pritisniti na delavstvo in mu znižati plače. Že l. 1921 so znižali delavske plače za 15 do 20%. Ker pa so se znižale delavske plače v Angliji za 44%, v Ameriki za

odkrivati se.« To prepoved sem našel v nekem saksonskega uradu.

Kar se tiče Francije, je bila zbirka bolj rečna, samo nekaj prepovedi je bilo v njej, prav za prav ena, ki pa je imela zanimivo zgodovino. Ob jezeru Bois de Buologne stoji velike nizke table, na katerih se prav lepo bere, da je ribarenje v jezeru prepovedano. In tukaj se je pripetil sledeči slučaj: Pride od nekod ribič, se vsede kar lepo zraven table ter vrže trnek v jezero. Kmalu prikoraka policist, postoji in gleda. Ker pa le dolgo ne zagrabi ribica, se policist vsede enostavno na tablico in gleda dalje.

Dežela, v kateri je največ prepovedano, ni kakor bi človek na prvi mah mislil, Jugoslavija, temveč Švicarja. V tej deželi svobode, je na vsaki korak kaj prepovedanega. Čim višje se pride v švicarske gore tem gostejše postajajo prepovedi. Na to svojo zbirko pa sem se spomnil, ko sem naletel pred kratkim ob nekem travniku, ne v Jugoslaviji — temveč pri Monakovem na Bavarskem na tablico z napisom: »Prepovedano je eksercirati.«

To je tako krasna prepoved, da sem sklenil svojo zbirko izpopolnjevati.

Prepovedano.

Pred vojno sem zbiral tablice na katerih je bila napisana kaka prepoved. To se pravi, nisem zbiral tablic s prepovedjo samih, kajti to bi bila tatvina, pač pa sem zbiral samo prepise.

Neverjetno je, kaj je ljudem vse prepovedano. Prepovedano je hoditi dalje, ostati na mestu, glasno se smejeti in postavljati žive prašičke na tehtnico.

Prav redke vzorce sem imel v svoji zbirki. Napis iz južne Italije: »Prepovedano je igrati moro.« Najlepša pa je bila ta: »Prepovedano je

43%, jih hočejo tudi na Francoskem enako znižati. Umevno je, da se delavstvo temu protivi in ni izključeno, da pride v kratkem do velikega boja med delavstvom in kapitalizmom.

GRŠKO-TURŠKA VOJSKA.

Grki hočejo zavzeti Carigrad.

Grško-turška vojska je zadnje čase nekoliko zaspala. Čez noč pa so došle vesti, da hoče Grčija energično nastopiti proti Turčiji in zasesti celo Carigrad. Grčija se sklicuje na to, da ne more več mirno gledati, kako mučijo Turki grško prebivalstvo v Mali Aziji. Vendar je ta izgovor le pretveza, da se zakrijejo pravi vzroki, zakaj hoče Grčija naenkrat tako energično nastopiti. Čuje se namreč, da je Grčija nahujkala Anglija, Anglija in Francija se namreč radi nemške vojne odškodnine ne moreta sporazumeti. Da prodre Anglija s svojim nazorom, in ta je, da se Nemčiji zniža vojna odškodnina in postavi na drugi temelj, je začela pritiskati na Francijo s tem, da spravi v tok orientalsko vprašanje. Ze dalje časa je bilo znano, da se pogaja Anglija tudi s Turčijo in so ta pogajanja bila precej uspešna. Vodila pa so se za hrbtno Francije. Naenkrat pa je Anglija izpremenila svoje karte in nastopila za Grčijo. Grčija mora seveda izvesti to, kar ji ukaže Anglija. Francijo so ti dogodki silno zadeli. Nastop Grčije ji more prekrižati račune in ravno to hočejo doseči Angleži. Konferenca med Anglijo, Francijo in Italijo radi nemške vojne odškodnine je odložena na jesen. Do tega časa upajo Angleži, da se bo razvilo orientalsko vprašanje, ki se je pričelo z nastopom Grčije, v toliko, da bo Francija sprejela vse predloge, ki jih bo stavila Anglija glede nemške odškodnine na jesenski konferenci.

Rusija. Ruske razmere so postale zopet tako zamotane, da je nemogoče dobiti jasn pregled. Nebroj novic, ki jih prinašajo listi iz Rusije in o Rusiji je tak, da ena nasprotuje drugi. Kar trdi ena, ovrže druga. Res bo menda, da je Lenin težko bolan in da so gospodarske razmere vse prej, kakor dobre. Rusija trpi, to je gotovo. Resnica pa je tudi, da se boljševiski mogočneži ravno tako igrajo z ubogim ljudstvom, kakor naši kapitalisti.

Avstralija. (Kako sovražijo Avstralci Nemce.) Zvez. ministrstvo v Avstraliji je odklonilo imenovanje nemškega konzula za Avstralijo. Minister Hughes je izjavil, da noče reči, da Avstralija ne bo nikdar več trgovala z Nemčijo, toda ministrstvo se ne čuti poklicano, mazati kolesa nemške trgovine. Gospodujoči prebivalci Avstralije so Angleži.

Poročila z dežele.

Klerikalni zmaj se je zopet zbudil in se utaboril v Litiji, kjer uganja svoje neumnosti med našim delavstvom. Mi se tega »zmaja« prav nič ne bojimo, toda njegove neumnosti pressegajo že vse meje. Tako je sklical za nedeljo 6. t. m. »veliki« ljudski tabor v Litiji. Ta dan bi morala biti vsa Litija naenkrat kršč.-socialna in prihiteti na tabor. Cel dan so pokali topiči in cel dan je govorilo osem govornikov. — Toda v Litiji je bil kljub vpitju ves trud zastoj, kajti delavci in kmetje so spoznali nevarnost črnega klerikalnega zmaja in so mu napovedali oster boj. Naše ljudstvo se ne bo pustilo nikoli več voditi od kapitalističnih »socialistov«. Želimo, da sprevidite gospodje okrog JSZ, da vam tudi kmečko-delavski tabori ne bodo pomagali, da bi še kedaj zavladali na razvalinah svojega kraljestva. Topiči pokajte k pogrebu klerikalnega zmaja!

Žiri. Pri nas se je pred kratkim vršil »veliki« shod SLS, za katerega se je napravila velikanska reklama, a je vzlic temu tako klavrno izpadel, da se niso mogli pridelitelji dolgo potolažiti. Tu pri nas zmaguje zdravčija ideja, kot je klerikalna. Na prihodnjem shodu se bo SLS sama pokopala. Dal Bog i sreča junačka!

Velenje. V nedeljo 30. julija se je vršil pri nas prvi javni shod. NSS. Kot govornik je nastopil tov. Dobovišek iz Celja, ki je

obrazil program NSS in politični položaj ter je žel za svoja izvajanja vsesplošno odobravanje. Po shodu se je vršil takoj ustanovni občni zbor krajevne organizacije za Velenje, na katerem je tov. Dobovišek očrtal razvoj in organizacijo stranke. Predsednikom krajevne organizacije je bil nato izvoljen vrli narodni delavec tov. Martin Sovinek, rudniški šofer in načelnik tukajšnje požarne brambe, čegar izvolitev je bila od vseh navzočih sprejeta z velikim odobravanjem. V odbor so bili dalje izvoljeni sledeči tovariši: Alojz Velikanje, rudniški poduradnik, Franc Peteko, skladiščnik, Jožef Mak, ključavničar, Zdravko Kovač, rudar in Alojzij Jereb, ključavničar. — Pozdravljamo novo organizacijo in ji želimo obilo uspeha.

Šoštanj. Po dolgem času se je vršil pri nas v nedeljo 30. julija popoldne zopet javen shod v dvorani gostilne Kunst, ki je bil naravnost sijajno obiskan, kar je najlepši dokaz, da ideja narodnega socializma v Šoštanju bolj in bolj napreduje. Predsednik krajevne organizacije tovariš Kunst otvori shod, pozdravi vse navzoče, ki so se kljub krasnemu vremenu v tako obilnem številu odzvali, in poda nato besedo poročevalcu tov. Dobovišku iz Celja, ki je v poldrugornem govoru se je razlegalo viharno odobravanje. Po govoru se je razvila zanimiva stvarna debata o perečih vprašanjih, v katero so posegli tov. Štor st., Ravljen, Novak in drugi, ter jim je tov. Dobovišek dal tozadevna pojasnila in si obenem zabeležil njihove želje in nasvete, da jih poroča na pristojna mesta. — Tov. podpredsednik Štor se je končno zahvalil tovarišu Dobovišku za njegov trud, na kar je tov. predsednik zaključil skoro tri ure trajajoči in krasno uspeši shod. Tovariši, na delo — do zmage narodnega socializma! Razširjajte povsod naše glasilo »Nova Pravda«!

Maribor. — Javni poziv na vlado in narodno skupščino. Kmalu bodo potekla štiri leta odkar živimo v svoji svobodni Jugoslaviji. Toda ta svoboda je samo svoboda zemlje, ne pa tudi naroda, ki to zemljo obdeluje. Vsaj 2/3 naroda ni osvobojen v pravem smislu besede, temveč je vkovan v verige protisocialnih kapitalističnih elementov, ki si domišljajo, da nimajo z ostalimi državljani nič skupnega, ter da se jim ni treba ozirati na njihov položaj. Ako si pogledamo družine drž. nastavlencev, ki dobe 3000 do 4000 K mesečne plače, zlasti one z več otroci, moramo reči, da je njih položaj naravnost škandalozen. Oče in mati napol obupana radi prenizke plače, otroci izstradani, da ni videti drugega nego kost in koža, gnezdo pripravljeno za jetiko. Pri uradništvu istotako ni velike razlike. Pošten uradnik, ki si noče na nečedni način pomagati, tarna, kaj da bo, ako se mu v doglednem času ne ponudi izdatna pomoč, da poplača svoje dolge, v katere ga je pahnila zdaj ena zdaj druga vlada, ki so se menjavale v treh letih. Pri takih razmerah se ni čuditi vedno večji korupciji, kajti logično je, da je pod takim režimom marsikdo popreje morda najpoštenjši uradnik, primoran iskati izhoda potom korupcije. Temu nasproti je zopet jasno, da plačuje korupcijo mali konsument, kateri naj nosi glavni steber države, ne da bi se mu priznalo popolno pravno soc. zaščito. Treba si je pogledati samo naše slovenske viničarje, katere mečejo sedaj, ker zahtevajo svojo eksistenco, kar zaporedoma na cesto. Samoobsebi razumljivo je dejstvo, da tak viničar boljše službe ne more dobiti, ker iz dobre viničarije nobeden ne gre. Mnogo jih službe sploh dobilo ne bo in temu je kriva vlada, ki se tako dolgo časa ne more odločiti za novi viničarski red, ter se hote igra z življenjem stotisoč oseb, kakor da so ti zaradi vlade tukaj, ne pa ona zaradi njih. Z ozirom na odpravo prednavedenih krivic, pozivamo vse merodajne oblasti, zlasti osrednjo vlado v Beogradu, kakor tudi celo narodno skupščino, naj vendar že enkrat uvidi, da sloni ves prospet države v zadovoljstvu državljanov, ter da delajo na to, da se takoj odpravijo najbolj kričeče krivice. Ko boste to izvršili, potem pa govorite o svobodi in se, če hočete hvalite, da ste jo nam vi prinesli. — Narodni proletarci.

Pevsko društvo »Zarja« v Ptuj. Je v svoji širši seji soglasno izključilo, in izbrisalo iz svojega seznama bivšega pevca Fr. Potočnika, čevljarja, radi večkratne kršitve

društvenih pravil in splošnega popolnoma nedostojnega obnašanja. Toliko v vednost drugim društvom.

Ptuj. — **Pojasnilo.** — Na povsem upravičen dopis iz Ptuja, ki ga je priobčila »Jugoslavija« v št. 165 »g. dr. Pirkmajerju in album«, je čutil potrebo odgovoriti v »Jutru« št. 172 načelnik JDS organizaciji v Ptuj in se obregniti ob NSS mestne odbornike, češ, da so volili »Nemca« za župana mesto narodnjaka, ker so pri volitvi oddali bele listke — ter tako povzročili celo narodno razcepljenost. Ponovno konstatiramo, da je ravno ta načelnik JDS Slovence le po rojstvu, po mišljenju pa le toliko, kolikor »nese«. Kot vjet avstrijski oficir je nastopal v Italiji proti zbiranju Jugoslovanskih legij. Zato trditev imamo mnogo pričastnikov na razpolago. Izjavlja še danes, da bi bilo v Ptuj predolgočasno, ako ne bi bilo tu Nemcev. Glede župana konstatiramo, da je bil JDS klub mestnih odbornikov tisti, ki je odklonil volitev res čisto narodnega župana s tem, da se je postavil v pozó za eden glas močnejšega in tako hotel obvarovati nadaljno korupcijo pri občini. JDS klub je v drugi seji mestnega sveta proklamiral svojo pompozno izjavo »mednarodnega župana« za prvega slovenskega župana v Ptuj. Ta izjava vsebuje tudi poklon, da niso socij. demokrati — torej internacionala — v Ptuj, protinarodni. Čemu sedaj to večno zbadanje odbornikov NSS v JDS časopisih? Menda ne v potrebno utrditev medstrankarskih razmer? Kar se pa tiče JDS večnega kandidata za županski stolec, imajo gospodje prav drzno čelo, da si upajo kljub revizijskemu poročilu, ki jasno dokazuje, da je mestno gospodarstvo od prevrata sem t. j. od dobe, ko so bili JDSarji na magistratu absolutni gospodarji, povsem »zafurano« in to radi gerentove malomarnosti in nezmožnosti. Naprtli ste milijone dolgov na hrbet meščanom, »zafurali« pa tudi nado, da bi bili Slovenci zmožni kedaj voditi mestno gospodarstvo. To je dvojen greh, ako se pomisli, da je Ptuj obmejno mesto. Pokrajinska vlada je z dopisom št. 19147 od 26.5. 1922 izrekla bivšemu gerentu *grajo* za zavrženo gospodarstvo in nered pri občini ter naročila sedanjemu županu, da sodnim putem postopa proti vsem krivcem. Kakšen narodnjak je ta »vssegazmožni« JDS kandidat za županski stolec, se vidi iz znane zadeve, da se ni nič strašil kot gerent trpeti pogodbo, ki je mesto oškodovalo za težke tisočake — slučaj »Panonija«. Na drugi strani pa nikakor ni hotel pristati na to, da bi »Dramatično društvo« vzelo v najem mestno gledališče le radi tega, da se ne bi z odra razlegala samo slovenska beseda. Društvo se je pogajalo z gerentom nad 2 leti, ter je leta odklonil zadnji dan svojega gerentstva z »Dram. društvom« pogodbo, katera jemlje društvu vse finančne vire in mu ni zajamčen uspeh. Po njegovi krivdi še danes ni rešeno gledališko vprašanje Slovencev v prilog. Bivši gerent je sedaj predsednik pravnega odseka. Ta bi imel mnogo prilike narediti kaj Slovencev in prid. Ne dela pa že 7 mesecev nič! Ker je star št. mestne občine nemški, ki veleva, da je razpravni jezik občinskih sej nemški, bi vsakdo upravičeno pričakoval, da se bo ta predsednik resnično zavzel za nov slovenski mestni statut. Ko ga je naš tov. Mikuletič v mestni seji javno na to opozoril, posebno glede na slabo stran novega volilnega reda za avtonomna mesta v Sloveniji, ki bo po krivdi JDS morda Nemcem v obmejnih mestih pripomogel do absolutne večine, ki gotovo ne bodo hoteli napraviti novega slovenskega statuta, se je izgovarjal »Slovenec — gerent«, da za take reči ni ma časa! Odstopite! Ne sabotirajte prepotrebnega narodnega dela! Za povsem idealno narodno delo JDSarjem ni, ker to nič ne nese! Ako bi hoteli navajati samo gola dejstva, kako JDS odborniki glasujejo za podelitev obrtnih koncesij rajši v prilog Nemcem kakor za Slovence, če so isti prištaši NSS (Breclj, Seidel), bi nas vedlo predaleč. Glede večkratnega motenja nočnega miru, dopisnik »Jutra« nič ne ve. Pravi, da vlada lep red. Vsakdo po svoje! Vljudno ga ob tej priliki opominimo, da je nekdo lansko poletje »zabaval« ob zgodnjih jutranjih urah celo Prešernovo ulico s kompletnim tamburaškim zborom, plesal na trgu kolo, klical na ves glas »stoj Otmar!« Kako naj se upošteva potem nasvet v »Jutru«, naj se vsakdo pritoži na pristojno oblast, ko pa sam Otmar tako rad časti baha. Stražarji tako ne vedo, kaj je prav ali narobe. Ako ne sme aretirati doktorja, ki spravlja v svoji vinjenosti po koncu celo mesto, ali naj potem lovi kmečkega fanta,

ali delavca, če podnevi zauka? Ako nekateri vodilne osebe rade pijo »gratis« — kar je dognano — potem ni čuda, če kakšna »boljša« družba pridobi stražarja, da potegne z njo, ker ima tako lep vzgled. O tem, če treba še kaj več. Kdor ima maslo na glavi, naj ne hodi na sonce! Kdor baše svoje žepe in se baha z balkona Slovencev s svojim resonantnim glasom, ta ni še dokazal, da je požrtvovalen Slovenec, še manj pa, da je dober občinski oče. Meščani pa naj sami sodijo, če spadajo JDSarji na županski stolec! —

Tedenske novice.

Zaradi tiskarske stavke »Nova Pravda« pretekli teden ni mogla iziti. Nadomestilo naj nudi cenj. čitateljem današnja dvojna številka.

Poslanec Anton Brandner za koroške Slovence. Zun. minister o koroških Slovenceh. — Beograd, 2. avgusta. (Izv.) Vprašanje narodnih manjšin, v katerem je razpravljala zadnje dni tudi v Londonu zborujoča zveza narodov, je stopilo v akutni stadij. Zlasti stanje jugoslovanskih narodnih manjšin po drugih državah je popolnoma nezno. Glede tega je stavil poslanec A. Brandner na zunanjega ministra dr. Ninčiča interpelacijo radi nasilstev, ki jih morajo trpeti koroški Slovenci pod tamošnjimi Nemci. Ta korak narodno socialističnega poslanca je dal zunanjemu ministru povod, da je večerj poročil, kako stoji stvar z našimi narodnimi manjšinami v Avstriji. Prizadeti činitelji so naši vladi dobavili obsežno gradivo, na podlagi katerega je jugoslovanska vlada na Dunaju storila diplomatske korake. Pri tem je naša vlada povdarila, da bo, ako diplomatskim putem ne uveljavi svojih zahtev, pač morala kreniti na druga pota, da zaščiti naše narodne manjšine v Avstriji. Predvsem pa ne more popustiti od onih pravic, ki jih jamčijo narodnim manjšinam mirovne pogodbe. Minister dr. Ninčič je nato z vsem povdorkom izjavil, da bo vzpričo zatiranja naših manjšin v avstrijski republiki pač primoran poseči po represalijah napram nemškim manjšinam v naši državi, ki so doslej uživale ugodnosti, katerih so bili deležni vsi državljani brez razlike.

Demokrat in uradniška pragmatika. — »Jutro« od 3. avgusta po svoji stari navadi zopet demagoško zavija in dela odgovorno parlamentarno opozicijo, ker ne bo službena pragmatika sprejeta pred jesenjo. Pravi, da je opozicija proti temu, da bi se ta uradniški zakon sprejel po »skrajšanem načinu«, ki ga predvideva ustava. To se pravi po naše, *opozicija ne pripusti*, da bi se ta zakon sprejel pri zaprtih vratih zloglasnega zakonodajnega odbora, v katerem odločajo radikali in demokrati, *opozicija noče*, da bi bilo državno uslužbenstvo zopet ogoljufano in prikrajšano, ampak zahteva, da govori in odloča pri tem zakonu tudi ona ter prestriže razne nakape in klofute naših državotvorcev. — Kdo ima sedaj prav? Ali demokratsko-radikalna teroristična, absolutistična in konservat. vladna večina, *ki hoče našim uradnikom odreči* sodelovanje pri uradniškem zakonu (pri pragmatiki) po svojih izvoljenih zastopnikih — naših poslancih in oktroirati nekako popravljen skrupulo pri zaprtih vratih zakonodajnega odbora? *Ali pa ima prav opozicija, ki zahteva, da se ta zakon razpravlja, popravlja in sprejme v parlamentu, da bo vsaj malo odgovarjal sedanjim razmeram, da bo vsaj malo popravila gotove krivice, ki jih vsebuje načrt, da bodo na ta način vsaj malo prišle do besede tudi uradniške strokovne organizacije s svojimi zahtevami.* — Povejte rajše gospodje jutrovcí, da vam je vseeno, ali izide pragmatika slej ali pozneje. Povejte, da hočete s takimi tendencioznimi vestmi le begati uboge državne uslužbence in jih še mogoče pridobiti za bližajoče se volitve. — Toda to vam tudi ne bo pomagalo. Državni uslužbenecí so našli zaslonbo drugje, pri stranki, ki ji je zares prva naloga, pomagati najrevnejšim med revnimi.

Dinarske plače in nižji državni uslužbenecí. Prevedba na dinarsko plačo za vse državne nameščence je od 1. maja 1921 v veljavi. Vsi nastavljenecí dobivajo svojo plačo od istega dne v dinarski veljavi. Le za pomožne uradne sluge velja še vedno izjema in dobivajo svoje prejemke v kronah. Tudi še niso prejeli razlike, ki jim gre od 1. maja naprej. Vprašujemo se, zakaj ta razlika, zakaj se ne izplačuje vsem enako? Pozivljemo merodajne faktorje, naj tudi to vprašanje enkrat rešijo in naj poskrbe, da dobi tudi pomožni sluga svojo plačo v di-

narjih in razliko od 1. maja naprej. Rešite tu vprašanje čimprej in ne zapostavljajte teh največjih trpinov. Država plačuj svoje nastavlence pošteno!

Prav ponižna, toda neizmerno važna in najna vprašanja na našo preljubo vlado. — Je li res, da se z vednostjo in podporo slavne vlade podraži žito na 30 K za 1 kg? Ali je slavni vladi znano, da bo stalo v kratkem 1 kg moke 40 K? Se li slavna vlada zaveda posledice te podražitve? Kaj namerava slavna vlada ukreniti, da prepreči neogledne posledice naraščajoče dražnje?

Kje je postava in kdo jo krši? — Iz krogov celjskih revežev smo prejeli in pričujemo: Kljub naredbi o pobijanju dražnje in v kljub dejstvu, da je že davno v Ljubljani, Mariboru in najbrže v celi državi cena belemu kruhu 24 K za kg, se v Celju vedno in nemoteno prodaja beli kruh po približno 43 K kilogram. To presega že vse meje današnjega koruptnega oduševstva in dokazuje, da smejo gotovi sloji prezirati v poštev prihajajoče oblasti, ne da bi se jim bilo treba bati pred kaznjivo. Pripomnimo, da so v Celju tudi druge potrebščine v splošnem dražje kot v Ljubljani in v Mariboru, o čemer se lahko prepriča vsakdo, ki si tega po svoji zdravi pameti ne more predstavljati. Kaj je temu vzrok? Ali so interesi pekov in trgovcev nad interesom splošnosti? Skrajno obupani in ogorčeni pozivljemo kompetentne oblasti: Zganite se vendar in napravite svojo sveto dolžnost! Nezadovoljstva je več kot dovolj, nikari ga ne sejajte še dalje! — Obupano prebivalstvo najdražjega mesta Slovenije in baje cele države.

Krščanski socializem so pričeli v zadnjem času forsirati naši klerikaci, njim na čelu seveda č. duhovščina, dočim gre gospod Gosar kot eden najglavnejših eksponentov SLS celo v ideje kršč. komunizma. Ako pa pogledamo v vrste teh — velikih prijateljev Božjih — konstatiramo nekaj groznega. Tako sem imel podpisani, kot predsednik viničarske organizacije častno priliko, da sem imel dne 12. aprila t. l. intervjuirati pri administratorju samostana »Sentpaul v Labudski dolini« v Mariboru radi izboljšanja gmetnega položaja samostanskih viničarjev. Vprašal sem častitega g. administratorja, kako je to mogoče, da zahteva, naj bi njegov viničar Mihael Štern na Košaku obdeloval 3 orale vno-grada za 70 K in deputate kakor pred vojno. Da je povzročila tozadevna interpelacija v srcu Kristusovega namestnika grozno presenečenje, je samo ob sebi umevno, toda duhovnik, ki je precej prefrigan, najde povsod svoj izgovor, tako ni je tudi ta gospod odgovoril, češ, da bo v najkrajšem času dal izmeriti (po inženjerju) vse vinograde in potem se bodo po površini odmerilo tudi nove plače. Jaz sem bil o stvari popolnoma informiran in sem vedel da čaka viničarji že 2 leti na inženjerja in nove plače brez uspeha. Ker pa je bilo potrebno viničarju takojšnje pomoči mi je po 3urni debati gospod administrator je obljubil v prisotnosti viničarja za 3500% in da bo dal viničarju primerni predujem, kar se je deloma tudi potem upoštevalo. Toda radi tega so sedaj dotičnega viničarja in še štiri druge, ki so pri naš organizirani, odslovili. Če je to krščansko-socialistično ali morda celo krščansko-komunistično postopanje naj sodi javnost. Za me pa je povdvarjanje večnega krščanstva teh gospodov, toliko vredno kot pridiga antialkoholika, ki je sam vsak dan pijan. — Po njih delih bodo sojeni. — K. Znuđerl, preds. SOV.

Narodno-socialistična stranka v Beogradu. Preteklo soboto zvečer so priredili naši srbski somišljeniki v Beogradu zborovanje narodno-socialistične stranke v gostilni »Trebinje«. Poslanec tov. Brandner je seznanil zborovalce s programom narodno-socialistične stranke. Naglašal je, da je naša stranka za edinstvo naroda in države in za socialno pravičnost ter proti vsakemu izkoriščanju od strani kapitalizma. Praktično je pokazal, da se obstoječe meščanske stranke ne brigajo niti za interese delavcev, niti uradnikov, niti malega človeka sploh. Kar se našega socializma tiče, je naglašal, da to, kar je v Nemčiji dobro, ni vedno dobro tudi pri nas, ker ne vladajo povsod enake razmere. Ena država je bolj industrijska, druga bolj agrarna itd. Zato ne sme biti naš socializem kopija marxizma, marveč nekaj povsem našega, nekaj takega, kar odgovarja našim razmeram in duši našega naroda. Skratka, biti mora naš, jugoslovanski narodni socializem. Le v narodno-socialističnih organizacijah je mogoče uspešno

ščititi interese našega delavstva in se braniti pred konkurenco tujega kvalificiranega delavstva, ki se danes zavzema povsod boljše mesta, dočim naše delavstvo, srbsko, hrvatsko in slovensko opravlja povsod najnižje delo. Mi najodločneje zahtevamo, da vlada omogoči našemu jugoslovanskemu delavstvu potom strokovnega šolstva one pogoje — ki so potrebni, da bo lahko zaposlovalo vse tuje kvalificirane delavstvo. Zborovalci so splošno odobravalni govor tovariša Brandnerja, na kar je govoril o potrebi narodnega socializma tov. Zorčić, za njim pa tov. Popović in drugi. Vsi so pozdravljali narodno-socialistično misel kot rešilno idejo v sedanjem, od komunističnega duha razruvanem delavskem pokretu in obljubili, da bodo z vsemi silami delali na to, da postane naša stranka tudi v Srbiji uplivna in odločujoča. Med zborovalci so bili večinoma delavci. Med njimi mnogo bivših komunistov, ki so odkrito priznavali, da so uvideli pogrešnost komunističnega gibanja, katero je pri nas zavzele protidržavne dimenzije. Glede socialnih demokratov pa so se izražali, da ne morejo imeti do njih nobenega zaupanja radi njihovih čudnih zvez s sedanjim protiljudskim vladnim režimom, vsled česar jih splošno nazivajo »policijske socialiste«. Po dolgotrajni vsestranski debati o sedanjem položaju, iz katerega je mogoče iskati izhod edino potom narodnega socializma, je bil enoglasno izvoljen sledeči odbor krajevne organizacije za Beograd: Popović Novica, predsednik; Cvetko Jovanović, podpredsednik; Aleksander Štefanović, tajnik; Nikola Barbulović, blagajnik in Branko Krstić, Slobodan Zorčić, Dragotin Simonović, Milan Đurković, odborniki. Odbor smatra za svojo prvo nalogo, razpravljati o vprašanju strankinega časopisja in strankine organizacije tako v Beogradu, kakor tudi v ostalih krajih Srbije. Zborovanje je bilo zaključeno ob splošnem navdušenju za narodni socializem. Mi naše nove sobojevnike, naše srbske tovariše, najprisrčneje pozdravljamo v nadi, da ni več daleč čas, ko bodo narodno-socialistične organizacije preprežene po celi naši državi.

Zborovanje stavbinskega delavstva. V sredo, 28. jul. se je vršil v Ljubljani ustanovni občni zbor strokovne organizacije NSZ stavbinskega delavstva, ki je bil prav dobro obiskan. Zborovanje je otvoril tov. Merlak, ki je v kratkih besedah pojasnil namen zborovanja in podal besedo prvemu govorniku tov. Gorencu, ki je v daljšem govoru prav jasno naslikal bedni položaj stavbinskega delavstva. Nato se je priglasiel k besedi tajnik internacionalne organizacije stavbinskega delavstva z namenom, da pridobi navzoče za svojo organizacijo. Ker je bil pa mož preodkrit v svojih izvajanjih, priznal je namreč sam, da njih organizacija ni dovolj zastopala interesov delavstva in da ni imela resne volje pomagati delavstvu ter imenoval sam svojo organizacijo za paradno in celo korumpirano, vsled tega pač ni dosegel tistega namena s katerim je prišel. Nato je nastopil kot glavni govornik predsednik NSZ tov. Juvan, ki je najpopreje konstatiral, da mu je predgovornik prihranil marsikatero besedo in se mu vsled tega ni potreba baviti s tisto organizacijo, ki je delavstvo oškodovala, ne pa koristila. V svojih nadaljnjih izvajanjih je povdarjal pomen strokovne organizacije in prav po sebnosti narodne organizacije, ker ravno pri stavbinski stroki opažamo, da so na vodilnih in najboljših mestih uslužbeni tujci, naši domači delavci pa morajo opravljati najslabša dela. Priporočal je delavstvu več splošne in strokovne izobrazbe, vse to pa more delavec dobiti v dobri organizaciji. Za svoja izvajanja je žel burno odobravanje in so vsi navzoči razen treh takoj priglasiel svoj pristop k stavbinski organizaciji pod okriljem NSZ. Nato se je vršila volitev odbora in so bili izvoljeni sledeči tovariši: predsednik tov. Franc Gorenc, tajnik Vladimir Kravos, blagajnik tovariš Drago Reisinger, odborniki tov.: A. Silla, I. Zajc, I. Bone, I. Volan, Fr. Devetak, J. Groznik in S. Galiot. — Nato je tov. Merlak zaključil zborovanje.

Stavbinskim delavcem. Te dni se je položil temelj novi organizaciji stavbinskih delavcev, ki se bo razširjala pod okriljem Narodno-socialne zveze. Ta nova organizacija si je nadela nalogo, da bo ščitila interese teptanega stavbinskega delavstva. — Da pa bo boj organizacije uspešnejši pozivljemo vse narodno čuteče delavce stavbinske stroke naj pristopijo v naše vrste in naj z nami gredo v boj za zboljšanje našega položaja. Danes smo stavbinski delavci razkropljeni in zato tudi brezpravni.

Na nas je, da si zgradimo trdno pozicijo potom dobre in močne organizacije. Zato vsi v vrste narodnega delavstva, vsi v vrste strokovne organizacije stavbinskih delavcev NSZ. Prijave članov sprejema tajništvo NSZ (Narodni dom). Stavbinski delavci organizirajte se pravočasno!

Iz zbornice SHS. Dne 4. julija je govoril v naši konstituenti nar. poslanec SKS Ivan Mermolja. Med drugim je nastopal proti socializmu, češ; da se bo njegova stranka vstrajno borila proti diktatu proletarijata. Ni pa doslovno povedal, da se bori njegova stranka za diktat kmeta. Trdil je le napihnjeno, da mora imeti v naši državi le kmet vjeti državne uprave v rokah, kar ne pomeni nič manj kot kmečko diktaturo. Pomiloval je trgovsko bilanco, češ da se pri nas premalo povedal. Rekel je doslovno: Dolžnost delavskih voditeljev je, da privedejo delavca na pravo pot k delavnosti kakor v Nemčiji itd. — To mi delavci gospodom z velikimi trebuhmi radi verujemo, da je njihova želja, da bi mi noč in dan delali, velekapitalizem podpirali (s tem seveda tudi vlado). — Tudi verujemo, da bi bilo jako ugodno če bi mi delali dve do več ur brezplačno, kakor v Nemčiji, »za državo«, da bi gospodje reprezentantje velekapitalistične diktature lahko z denarjem trosili. — Gospodje, ki ste na vladi! Vedite, da smo mi za vse to pripravljeni, toda vaša naloga je, da se najprej priučite varčevanja in ščite nja državnega denarja, ki ga prejemate potemtaka našega dela; poboljšajte se in poskrbite nam za zdravo valutno razmerje, uvedite izvoz zemeljskih produktov tako, da nam lastnim državljanom ne bo treba plačevati domačih živil po ključu tujih valut, ter s tem dati čitumot bogate dobičke, ali pa nas plačujte po ključu tuje valute, mogoče v dolarjih ali pa vsaj v frankih. — Da bi pa kdo od skrčenih želočev in medlih živcev zahteval to, kar je možno le v državah boljšega režima, to si pa od vsakogar in tudi od g. Mermolje prepovedujemo.

Proletarec.

Demokrat proti demokratu. Uredništvo je prejelo od narodnega poslanca demokratske stranke g. dr. Mihajla Suškalo-viča tiskan govor o priliki načelne debate o budgetu za l. 1922. Ker je v njem nekaj značilnih točk o delu odnosno nedelu naših demokratov, bomo v prihodnji številki objavili nekaj markantnih podatkov.

Kaj počno naši mesarji? — Vsled slabe košnje je nastalo pomanjkanje krme, oziroma krma ne bo zadostovala za prehrano in vzdrževanje sedanjega normalnega stanja živine preko zime. — Zato so kmetovalci in živinorejci že pričeli prodajati klavno živino in jo mesarjem ponujajo. Ta položaj so mesarji izrabili in nastavili ceno klavni živini po svoje, tako da znaša ta sedaj 80—100% manj kakor spomladi. — Vsled tega je bilo pričakovati, da padejo tudi cene mesu, kar bi se moralo zgoditi. Toda ne! Mesarji prodajajo v Ljubljani meso po isti ceni kakor doslej, to je po 60—80 kron za kilo. In nikdo se ne zgane, da bi tem krivičnim razmeram napravil konec. Nikdo se ne postavi na stran konzumenta — ubogega izmozganega in sestradanega uradnika in delavca. Izkoriščevalci ubogih trpečih ljudskih mas lahko opravljajo svoj sramotni posel nemoteno naprej. Kje je pravica, kje naša slavna vlada s svojo »mogočno« avtoriteto. Kje so ljudje, ki imajo drugače polna usta socialne pravičnosti in ljubezni do ubogega ljudstva, ki tvorijo državo. Kje so naši državotvorci? — Zahtevamo, da se tem škandaloznim razmeram napravijo takoj konec, ali pa bo naše ubogo sestradano in izmozgano ljudstvo zares prisiljeno, da seže po samopomoči.

Nemški uradniki na magistratu v Mariboru. Opetovano dobivamo pritožbe naših tovarišev iz Maribora, da uradujejo na magistratu še vedno nemški uradniki, ki ne kažejo resne volje, da bi se naučili našega jezika. Nam se čudno zdi, zakaj se to mirno trpi. Kako dolgo bomo še gledali, da se nam Nemci posmehujejo. Opozarjamo na te pritožbe naše občinske svetovalce, ki naj enkrat zaropotajo tudi v občinskem svetu in zahtevajo takojšnje remedeure. Zahtevamo, da mora znati vsak javni nameščeneec naš jezik. Če ga noče znati, naj ne odjeda kruha našim ljudem in naj ne dela občini še večjih stroškov s tem, da mora poleg vsakega nemškega uradnika imeti nastavljenega tudi tolmača. K temu poglavju se še povrnemo.

Strašna železniška nesreča na Francoskem. — Blizu Tarbesa v Pirenejskih stah trčila v terek dva vlaka polna lurških romarjev. Do sedaj so potegnili iz razvalin 31 mrtvih in nebroj težko ranjenih.

Ljubljanski brivski pomočniki v stavki. Ljubljanski brivci niso povoljno odgovorili na spomenico brivskih pomočnikov z dne 27. julija t. l. in so jih s tem prisilili, da stopijo v stavko. Tudi to vrsto delavstva delodajalci kaj radi izrabljajo in se na njihove upravičene zahteve ne ozirajo. Upamo, da bodo delodajalci upoštevali današnji težki položaj delojemalca in ugodili vsem stavljenim zahtevam. Žalostno je, da puste brivci svoje pomočnike sploh stavkati, ko se gre tu edino za zboljšanje gmetnega položaja. Seveda, zvišati brivsko tarifo imajo pravico samo mojstri — za svoj žep. O tej stavki bomo še izpregovorili.

Napad na Burgenland špekulacija zbiralcev znamk. Nedavno so madžarske tolpe napravile ponesrečen vpad v avstrijski Burgenland. Sodne preiskave so dognale da so napad finansiral zbiralci pisemskih znamk. Napad je zasnoval madžarski poslanec Hir, ki je v ta namen izdal en in pol milijona kron s pogojem, da izda okupacijska oblast nove znamke. To se je tudi zgodilo. Okupacija je sicer trajala prav kratak čas, vendar so bile izdane nove znamke, katerih prvo izdajo so pokupili zbiralci za par milijonov.

Nova vas. Na veleposestvu grofa Palaviccinija v Banatu se je ustanovila nova vas, ki ima ime »Stajičevo« po župniku Stajiču iz Elemirja, kateremu gre glavna zasluga za novo naselbino. Vas je naseljena po naših dobrovoljcih, kolonistih in revnem prebivalstvu iz Srpskega Elemirja. Ob ustanovitvi je štela vas 220 rodbin z 1070 osebami.

Jugoslavija zasede Solun. Grški časopisi poročajo z vso resnobo, da bi za slučaj, da Grki zasedejo Carigrad, Jugoslavija okupirala Solun z okolico ter bi se na ta način naši državi omogočila pomorska trgovina. Brezdvomno je to raco izpustila antanta, da bi splašila Grke pred pozelemjem po Carigradu.

Zatvoritev borze dela. — Ker se mora Osrednji urad Borze dela in njegova ljubljanska podružnica izseliti iz svojih dosedanjih prostorov v Gradišču št. 4, ukinita oba urada do nadaljnjega svoje poslovanje. Uradovati začneta zopet, ko dobita nove prostore, kar se bo pravočasno objavilo.

Drž. posredovalnica za delo v Ljubljani.

Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru. (Od 8. do 17. septembra.) — Prijavni rok poteče dne 10. avgusta, na kar opozarjamo vse, ki se mislijo prijaviti. Po tem roku se prijave brezizjemno ne sprejmejo več. — Lepake smo razposlali. Prosimo vse tvrdke, ki so prejele lepak, da ga razobešijo na vidnem mestu. — Pooblaščenec tvrdke za izvršitev razstavnih del so: spedičija: »Orient«; slikarstvo: Horvat in Ambrožič; mizarstvo: Joža Volčič, Slovenska ulica 36; dekoracija: Blaž Jagodič, Aleksandrova cesta 45; oglasi: Oglasni zavod J. Sušnik, Slovenska ulica 16. Druge tvrdke niso upravičene izvrševati za razstavo teh del, ker so imenovane tvrdke pogodbeno vezane. — Na vajeniška dela se polaga posebna važnost. Zato prosimo ponovno vse mojstre, naj vspodbujajo k temu svoje vaje. Razstava vajeniških del je brezplačna. Prijave vpošljite najkasneje do 15. avgusta t. l.

»Za novi socializem« je naslov brošuri, ki jo je spisal tov. dr. M. Rostohar in izdala Narodno socialna tiskovna zadruga. Brošura razlaga v poljudnih besedah socializem in jo zato toplo priporočamo vsem našim članom in somišljenikom. Dobi se v tajništvu NSS (Narodni dom) in v Zvezni knjigarni (Wolfova ulica). Brošura stane 3 dinarje.

Iz stranke.

Okrožna konferenca NSS v Mariboru in Celju. V nedeljo 6. t. m. se je vršila v tajništvu NSS v Mariboru okrožna konferenca za mariborsko okrožje. Konferenci, kateri je prisostvovalo preko 40 zaupnikov je predsedoval mariborski podžupan tov. Roglič. Kot delegat načelstva je prisostvoval strankin podnačelnik tov. Rudolf Juvan. Na konferenci je o ustanovitvi okrožne organizacije obširno poročal tajnik tov. Konrad Znuđerl, o splošnem političnem položaju tov. Dobravec in o strankinih financah tov. Roglič. Na konferenci, ki je trajala preko 4 ure se je ugotovilo veliko za razvoj naše stranke važnih sklepov. Sklenilo se je tudi, da se vrši ustanovni občni zbor okrožne organizacije še tekom tega mesca. — V Celju se je vršil v soboto članski

sestane, na katerem je bilo navzočih nad 120 tovarišev in kateremu je predsedoval celjski podžupan Drago Žabkar. Sestanka sta se vdeležila tudi zastopnika strankinega načelstva narodni poslanec tov. Ivan Deržič in tov. Ivan Tavčar. Tov. Deržič je referiral o delu poslancev v parlamentu, tov. Tavčar o političnem položaju in strankini organizaciji. — V nedeljo se je vršilo ustanovno zborovanje okrožne organizacije za celjsko okrožje. Navzoče so bile celjske krajevne organizacije. Zbor je vodil podžupan tov. Žabkar, ki je v izbranih besedah pojasnil pomen okrožne organizacije, pozdravil zborovalce in zastopnike načelstva, ki so se vdeležili zbora in to narodnega poslanca tov. Deržiča, podnačelnika Juvana in tov. Ivana Tavčarja. Na zboru je poročal o nalogah okrožne organizacije tov. Rudi Dobovišek, ki je podal tudi izčrpno poročilo o delovanju celjskega okrožja. Tov. Jošt je poročal o strankinih financah in podal proračun celjske organizacije. Na to so se vršile volitve in je bil soglasno izvoljen sledeči odbor celjske okrožne organizacije: podpredsednik Tone Mihajl iz Krškega, tajnik Rudi Dobovišek iz Celja, blagajnik Fran Jošt iz Celja. Odborniki: tov. Ivan Urek, Št. Pavel, Jurij Skamar, Šoštanj, Jurij Cerošek, Šmarje, Zdravko Jančigaj, Teharje, Štefan Ferant, Celje in Rudi Germ, Celje. Za namestnike: tov. Franjo Nerat, Joško Vozelj, Radeče in tov. Goričan, kot pregledovalca računov sta bila izvoljena tov. Josip Letnik iz Trbovelj in tov. Roblekar.

Sokolstvo.

Češka mednarodna tekmovalna vrsta v Ljubljani. Iz Prage je prispela s praškimi brzovlakom češka mednarodna tekmovalna vrsta v Ljubljano. Tekmovalci — sami krepki priletni Sokoli — so prišli pod vodstvom br. Jindřiha Vaničke in br. Vladislava Mühlerja. Na kolodvoru jih je pričakovalo celokupno starejšinstvo JSS ter češki generalni konzul g. Otokar Beneš, ki so prve v Ljubljano došle mednarodne tekmovalce pristrčno pozdravili. Med tekmovalci srečamo sledeča imena: Czada, Pečaček, dr. Klinger, Jindřich, Maly, Vaneček, Přihoda, Karasek in zdravnik dr. Weisberger.

Jugoslovanska mednarodna tekmovalna vrsta. Po zaključnih izbirnih tekmah, ki so se vršile cel dan, je bila definitivno sestavljena jugoslovanska mednarodna tekmovalna vrsta, ki tvorijo sledeči bratje:

- 1.) Simončič Vladimir (Sokol Ljubljana);
- 2.) Dergane Stanislav (Sokol I. Ljubljana);
- 3.) Stane Vidmar (Sokol Ljubljana);
- 4.) Šumi Peter (Sokol Ljubljana);
- 5.) Hlastan Slavko (Sokol I. Ljubljana);
- 6.) Štrukelj Leon (Sokol Novo mesto).

Za namestnika sta določena: brat Porenta Ivan (Sokol I. Ljubljana) in brat Osvald Mihael (Sokol Ljubljana).

Tovariši Sokoli! O priliki sokolskih dni posečajte vse sokolske prireditve in kupite sokolske razglednice ter spominske znake. Ne pozabite posetiti v soboto 12. t. m. pozdravnega večera »Bratstva«, ki je namenjen češkemu Sokolom. Bodimo vsi Sokoli na svojem mestu! — Zdravo!

Manifestacija Sokolskega dijaštva in vojaštva. V nedeljo 6. t. m. se je vršila prava in velika manifestacija našega sokolskega dijaštva in vojaštva. Ta dan se je zbralo v Ljubljani dijaštvo cele Jugoslavije, da pokaže svoje dosedanje delo in zadobi novih moči za bodočnost. Njemu se je pri-

družilo vojaštvo. Popoldanski pohod dijaštva in vojaštva, je bil pravi triumf Sokolstva. Nad eno uro je trajal dolgi izpredvod, v katerem je korakalo celokupno dijaštvo in vojaštvo in katerega so spremljale dve vojaški godbi ter godba Sokola II. Popoldne so strumne čete dijakov in dijakinj pozdravile kralja in kraljico, ki sta jih prišla občudovat z Bleda. Kmalu za tem so pa v telovadbi pokazali, da je sokolska mladina res up in nada našega naroda. Izvedli so vse telovadne točke nadvse hvalevredno. Ljudstvo ni štedilo s priznanjem in spokanija ni bilo ne konca ne kraja. Tudi naši vojaki-Sokoli so pokazali, kaj zmore sokolski duh. Brat major Millivojevič je lahko ponosen na svoje Sokole-junake. Dan dijaštva in vojaštva je končal z raznimi prireditvami, ki so vse pokazale bratsko ljubav in sokolsko disciplino. Ponosmi smo lahko na svoje dijaštvo in vojaštvo in z veseljem pričakujemo ostalih naših sokolskih telovadcev, ker vemo, da bo vsak nastop za Sokolstvo časten. Dijaštvu in vojaštvu kličemo sokolski »Zdravo«!

»Bratstvo« bratom Sokolom.

Naše »Bratstvo« priredi v soboto 12. t. m. zvečer v Narodnem domu svečani pozdravni večer na čast češkimi legionarjem-Sokolom. Na sporedu je nagovor, tamburanje, petje in simbolična enodejanka »Spomin«. Pozivljamo vse naše somišljenike, da prihite ta večer polnoštevilno v Narodni dom in pozdravijo naše češke brate Sokole. Tovariši! V soboto 12. t. m. vsi na pozdravni večer »Bratstva«!

Mezdno gibanje slovenskih rudarjev.

Rudarsko delavstvo Slovenije, prisiljeno vsled žalostnih življenjskih prilik, v katerih se nahaja, je vložilo dne 20. aprila t. l. po Zvezi rudarskih delavcev vlogo na vse kompetentne oblasti in Trb. družbo za 100% povišanje delavskih mezd. Dne 24. in 25. jul. bi se bila imela vršiti obvezna pogajanja v prisotnosti vladne komisije. Ker se pa družba ni hotela obvezno pogajati, se pogajanja v resnici niso niti začela. Na energičen in odločen protest delavskih zastopnikov je družba potom oklica 29. julija povišala mezde za 20 kron na šiht in 30% na akordne postavke.

S tem pa nikakor ni podan povprečni minimum, da ostane telo pri delu zdravo in delasposobno, katerega je vladna komisija sama priznala, radi tega bi bilo rudarsko delavstvo Slovenije obsojeno še za naprej na gladovanje in sistematično umiranje.

Z ozirom na ta dejanski položaj, je Zveza rudarskih delavcev kot polnomočnica Unije slov rudarjev, Strokovne zveze Jugoslavije in Narodno socialistične strokovne zveze, z njimi sporazumno zaključila sledeče:

1. Pogodba, ki je nastala vsled oklica trb. družbe dne 29. julija t. l. je enostranska, to se pravi, da je družba prisiljena izplačevati obljubljeni povišek, delavstvo pa ima glede nadaljnjih pogajanj, da si zasigura najpotrebnejše življenjske potrebščine, proste roke.
2. Na podlagi tega zahtevamo povišanje mezd v smislu povprečnih cen najvažnejših življenjskih potrebščin, kakor je to določila vladna komisija dne 24. in 25. ob priliki ankete, in to za zadnjega kot najslabšega rudarskega delavca.
3. Tozadevno se je odposlala spomenica vladí, da ona v smislu § 26. Ustave Kraljevine SHS intervenira in končno reši mezdni spor na podlagi eksistenčnega minimuma.

4. Delavstvo pozivljamo, da obdrži mirno in hladno kri in se ne pusti hujskati po različnih plačanih agentih, ter
 - a) da se vzdrži vseh alkoholnih pijač, zabav itd.,
 - b) da se omeji na najobhodnejše potrebščine,
 - c) da si pripravi vsaj za dva meseca najvažnejših življenjskih potrebščin.
 - d) da zbira za obrambni fond Zveze rudarskih delavcev in ostalih po njej zastopanih organizacij.
5. Izdal se bode proglas za celokupni jugoslovanski proletarijat, v katerem se bo obrazložilo žalostno stanje rudarskih delavcev in jih pozvalo, da materijelno podpirajo to gibanje potom denarnih zbirk in shodov.

Trbovlje, dne 1. 8. 1922.

PROGLAS

celokupnemu proletariatu Jugoslavije. Vsled slabega in žalostnega materijelnega stanja, v katerem se nahaja rudarsko delavstvo v Sloveniji, je to prisiljeno na gladovanje in sistematično

Carinsko posredovanje
izvršuje najtočneje in po zmernih cenah
„KOMPAS“
špedicijsko podjetje, informacijska pisarna v Celju, Razlagova ulica šte. 11.

Kdor hoče imeti res s pravimi predvojnimi barvami prepletkano hišo, naj se obrne edino le na domačo tvrdko

Tone Malgaj
pleskar in ličar
Ljubljana,
Kolodvorska ulica šte. 6.

izumiranje. Da se temu odpomore, je stopilo potom svojih organizacij v mezdno gibanje, katero je našlo odločni in trdovratni odpor kapitalističnega podjetnika.

Z ozirom na to se pozivlja celokupni jugoslovanski proletarijat, da rudarsko delavstvo Slovenije tako moralno kakor materijelno potom shodov in denarnih sredstev podpira v borbi proti kapitalistu.

POZIV!

ZVEZA RUDARSKIH DELAVCEV, NARODNO SOCIALNA ZVEZA, UNIJA SLOVANSKIH RUDARJEV IN STROKOVNA ZVEZA RUDARJEV POZIVLJAJO CELOKUPNI PROLETARIJAT, DA SE IZOGIBLJE DNEVNICA »JUTRO« IN NATANČNO PAZI NA GOSTILNE IN JAVNE LOKALE, KI SO NAROČENI NA LIST, KATERI JE ZAVZEL V MEZDNEM GIBANJU RUDARJEV ODLOČNO STALIŠČE V PRILOG TRBOVELJSKE PREMOGOKOPNE DRUŽBE PROTI DELAVCU — TRPINU.

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«, Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani. Glavni in odgovorni urednik: Vladimir Kravos, uradnik, Ljubljana.

M. Kuštrin
Ljubljana.

Tehniško in elektrotehniško podjetje. Trgovina s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti na drobno in debelo. Velika zaloga vseh vrst gumija, kolesne in avtomobilske pneumatike. Glavno zastopstvo polnogumiastih obročev iz tovarne »Walter Martiny« Na razpolago je hidravlična stiskalnica za montiranje polnogumiastih obročev. Centrala: Ljubljana, Rimska cesta šte. 2. Telefon št. 588. Brzjavni: Kuštrin Ljubljana. Podružnice: Ljubljana, Dunajska cesta 20. Telefon št. 470. Maribor, Jurčičeva ulica 9. Telefon št. 133. Beograd, Knez Mihajlova ulica šte. 3.

JADRANSKA BANKA, BEOGRAD

Delniška glavnica: Din 60,000,000.—
Rezerva: Din 30,000,000.—

Podružnice:

- | | | |
|-----------|-----------|----------|
| Bled | Jesenice | Prevalje |
| Cavtat | Korčula | Sarajevo |
| Celje | Kotor | Split |
| Dubrovnik | Kranj | Šibenik |
| Ercegnovi | Ljubljana | Tržič |
| Jelsa | Maribor | Zagreb |
| | Metković. | |

Amerikanski oddelek.

Naslov za brzjave: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
Frank Sakser STATE BANK, Cortlandt Street 82. New-York City.
BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Zaloga čevljev DRAGOTIN ROGLIČ, Koroška cesta 19, MARIBOR
Iastnega izdelka komisijaska zaloga pri Betki Lešnik. Gosposka ulica 14.

Delniška glavnica: K 20,000,000.—	Slovenska eskomptna banka LJUBLJANA. Šelenburgova ulica šte. 1.	Rezervni zakladi: K 6,500,000.—
PODRUŽNICE: Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec	Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.	Telefoni št. 146, 458 Brzjavke: ESKOMPTNA